

Hanus í Miðstovuni, formaður í Búnaðarfelagnum:

Heldur sterk argument — enn skrál og róp

— Vit bøndur eiga at vera ærligir og »uppríktigir«

Í samband við at tíðindi ganga um, at prisurin á kraftfóðuri fer at hækka munandi í næstum, hava vit vent okkum til formannin í Búnaðarfelagnum, Hanus í Miðstovuni á Sandi og biðið um eina viðmerking.

Hanus í Miðstovuni sigur, at innflytararnir av kraftfóðuri eru ikki samdir um, hvussu stór prishækkingin verður, men hann heldur ikki, at hon fer at vera so stór, sum tey 30 %, ið onkur hevur nevnt.

— Eg má viðganga, at í mun til aðrar vinnur, er inntøkan hjá teimum ungu bóndunum í dag ov lág. Tí mugu vit eisini royna allar teir útgjafir, sum eru fyrri at hækka um úrtøkuna hjá teimum sum framleiða, sigur Hanus í Miðstovuni.

— Men hvørjir útgjafir eru spurdu vit?

— Eg dugi ikki heilt at definera, hvat skal gerast. Tað er helst ikki bert hetta eina, at prisirnir eru ov lágr, sum kann halda. Tað kunnu eisini verða onnur viðurskipti.

Ov litið taltílfar

— Hvar er tín persónliga meting um støðuna hjá feroyska jarðarbrúkinum?

— Tað, sum er ringast hjá bæði Búnaðarfelagnum og politikarunum at hava við at gera, er tann sannroynd, at okkara jarðarbrúk hevur ikki rokn-skaparskyldu. Av hesi somu orsök er einki taltílfar til, sum er álítandi. Tað eru nakrir bøndur, sum siga, at teirra rokn-skapir eru rættir. Tað havi eg einki at siga til. Eg veit ikki um teir eru rættir. Men fyrri tí kann eg ikki góðtaka, at ein einstakur roknskapur, sum er rættur, skal vera model fyrri á blaka politikarunum og siga, at soleiðis er tað og tað.

Roknkaparskylda hevur bert verið galdandi í eitt ár. Tað líkist tí okongum, hvussu bøndurnir á teimum ymsu plássurum eru viðfarnir av skattamyndugleikunum. So vilt eg veit,

hevur Líkningaráðið ikki tikið nakra fasta støðu til, hvussu tað og tað skal skiljast.

Mugu hava argu-mentir

— Vil tú við øðrum orðum siga, at ikki fyrr enn rokn-skaparskyldan hevur verið galdandi í nøkur ár, tástáðni kunnu vit gera okkum metingar um, hvussu landbúnaðurin skal stuðlast?

— Ikki fyrr enn tá hava fakfeløgini haldgøð argument.

— Men kann tað ikki longu ver ov seint tá — at nógvir bøndur tá eru givnir?

— Jú, tað er júst tað, sum tað kann. Serliga hjá teimum nýggjastu fjós-unum og teimum, sum hava tá nýggjastu útgerðina. Hon er vorðin so dýr. Hesir menn standa við stórum lánun, sum trupuleikarnir gera tað meira vandamikið fyrri teir nýggju, enn fyrri teir bøndur, sum hava útgerð, ið er nakað eldri.

— Tá tosað verður við bøndur kring landið tykist, at nógvir av teimum hava lindi til at halda, at Bónðafelagið og Búnaðarfelagið hava gjørt ov litil fyrri landbúnaðin. Er tað so, at t.d. Búnaðarfelagið hevur gjørt ov litil?

— Mær dámar undir ongum umstøðum at koma við krøvum út í villan heim uttan at hava haldgøð argument. Eg dugi tað ikki. Men tað tykist sum um, at tað eru so mong, sum duga júst hetta: at slongja krøv út, sum eru reinir pástandir.

Tað er tað, sum hindrar felagnum í at hava gjørt nakað munandi í so máta. Tað hevur to verið gjørt nakað, og tað hevur eisini verið vistur vælvilji frá politikarunum tey seinnu árin.

Kappast við inn-flutta mjólk

Hanus í Miðstovuni sigur viðari, at fer ein at kanna,

hvussu kjót- og mjólkaprisirnir hava verið í nøkur fá ár, so vil ein koma til ta niðurstøðu, at tað er ikki sum tað verður sagt, at einki er hækkað. Tað er so bert tað, at tað er nú rættuliga long tíð síðani, at mjólkaprisirnir eru hækkaðir.

— Men vit mugu to eisini minnast til, leggur hann aftrat, at vit fáa kapping uttanfrá í mjólkaprisum. Teir liggja jú nógvr lægri enn okkara, tí teir m.a. fáa studning frá EF.

— Nógvr bendir á, at kjótverurnar frá EF fara at hækka í næstu framtíð. Er hetta ikki grund til, at vit nú av álvara fara at menna landbúnaðin?

— Tað er so púra klárt. Tí vit koma fyrr ella seinni at standa í tí støðu, at vit fáa ikki handa biliga matin uttanfrá. Tað er so óreingiliga vist. Og verður so onkur blokada á meginlandinum verður uppafur veri stætt. Skulu vit tá fara at byggja eitt jarðar-brúk upp! Nei tað kann bert gerast eftir 10 árum og ikki eftir einum til tveimum árum.

Ov litil til jarðar-grunnin

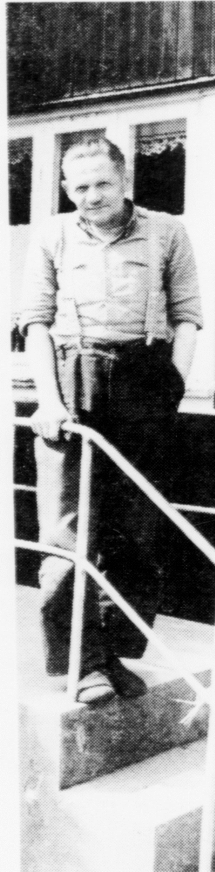
— Men gera vit nóg mikið fyrri at útgýgja landbúnaðin?

— Avgjort ikki. Serliga ikki hvat viðvikur iløgunum í jarðargrunnin, sum eru alt ov lágar. Tað hjálpti væl fyrri fyra árum síðani, tá tað komu 3 mill. kr. í grunnin í staðin fyrri 300.000 kr. Men hvat eru tær 3 mill. kr. verdar í dag í mun til ta?

— Er staðan tann, at tað almenna má koma meira inn í myndina?

— Ja, so avgjort, men spurningurin er so bert, hvat lið í framleiðsluni skal stuðlast. Tað kann ikki vera rætt bert at grýta um seg við studningum, tí at einstakir ikki fáa tað at mæla runt. Tað er ikki vist, at tað eru har vansarnir eru.

Sjálvr haldi eg, at studningurin til velting er ov lágur. Her átti tað almenna at latið størri

Hanus í Miðstovuni, formaður í Búnaðarfelagnum:

— Vit mugu hava taltílfar at arbeiða út frá

studning, serliga til nýdyrking á teimum almennu gøðunum. Tað er eisini ógvuliga umráðandi, at rentan ikki fer upp á lánunum úr jarðargrunninum, tí so verður heilt galið.

Hava fylgt við

— Hvar er so uppgávan hjá Búnaðarfelagnum?

— Tað hevur higartil í tilikun viðurskiptum verið roynt at tosa við politikararnar. Hetta hevur eisini borið við sær, at broytingar hava verið gjørdar innan stutta tíð bæði í mjólkastudning-

inum og serliga í kjótframleiðsluni.

Tað hevur verið roynt at skipa hesar studningar soleiðis, at teir hava uppgjáv munin millum tað bøndurnir í EF fáa meira fyrri sitt kjót enn vit fáa orsakað av tí studningi, sum hevur verið á innfluttum kjóti. Hetta hevur so verið hildið ajour í nøkur ár.

— So tú metir tað ikki vera rætt, tá menn siga, at Búnaðarfelagið einki hevur gjørt?

— Nei so avgjort. Hatta er slatur. Tað verður bara slongt út, at tað verður einki gjørt, tí hildið verður at ov litið er gjørt. Og hatta er ikki veruleikin.

Búnaðarfelagið hevur so sett tey viðurskipti í verk, sum hava kravt pengar hjá bøndunum. Soleiðis eigur Búnaðarfelagið at kalla allan partapeningin í Grøði og somuleiðis í mjólkavirkinum.

Betur við einum felag

— Var tað ikki betur við einum heldur enn tveimum feløgum — Búnaðarfelagnum og Bónðafelagnum?

— Tað er klárt, at tað átti ongantið at verið komið nakað annað felag enn Búnaðarfelagið. Eitt felag kundi eina rætt áhugamálini hjá bøndunum. Hitt verður oftani til at liggja og detta um fótarnar á hvørjum øðrum og skula gera júst tað sama. Tað eru eisini somu limir í báðum feløgum.

Ikki studning á føðurprisin

— Fundur hevur verið í Eysturoynni um støðuna hjá mjólkframleiðarum. Hvat hevur tú at siga til hetta?

— Tað kann vera vandamikið, um menn tosa um at geva studning til føðurprisin. Tí tá freistar man fólk til at brúka ov nógva av føðri. Vit skulu heldur leggja studning til framleiðsluna, tí so fært tú ikki

studning uttan tú framleiðir.

Eg meini heldur ikki, at studningurin eigur at vera latin í eitt hvørt lið í framleiðsluni. Bøndur eiga at vera ærligir og uppríktigir. Teir eiga at ganga út frá argumentum og ikki frá skrálun og rópum. So er tað betri ógjort.

Nógvir illa fyrri

— Kann tað hugsast, at ein nevnd við politikarum og bøndum verður sett at viðgera aktuella støðuna?

— Tað kann væl hugsast.

— Men skal initiativið koma frá Búnaðarfelagnum?

— Tað kann tað væl saktans, men eg veit tað ikki enn. Fundur verður skjótt í Búnaðarfelagnum, og fara vit at viðgera støðuna. Men vit mugu ikki bert gera okkurt fyrri at gera nakað.

— Men hvat við teimum, sum eru heilt illa fyrri?

— Gott nokk skal ein hjálpa har illa stendur til. Men menn kunnu jú leggja sitt arbeiði so illa til rættis, at tað hjálpist ikki. Tó vil eg sjálvur halda, at teir, sum hava tey nýggju fjósini, eru illa fyrri.

Studning til nýdyrking

Vit spurdu nú Hanus í Miðstovuni, sum hevur verið bóndi alt sitt liv, hvat mál vit eiga at seta okkum fyrri landbúnaðin í 80-unum?

— Vit eiga í fyrsta umfari at nektta tervin á drekkimjólk og øllum teimum súrvorum, sum brúk er fyrri. Vit mugu velja so nógva úr nýggjum, sum til ber.

Tað er her, at studningurin frá tí almenna eigur at fara. Tí tað verður ov dýrt hjá tí bóndanum, sum veltir úr nýggjum, at átaka sær hetta fyrri egnu rokning. Seinni ættarlið fara at fáa nýttu av hesum, og tí eigur nýdyrking at verða gjørd við munandi almennum studningi.